

Lieksan kaupungin lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen omaisuusjärjestelyistä kunnalle aiheutuvien välittömien kustannusten määrittämisestä

Kaupunginhallitus 08.09.2025 § 255
455/00.04.04/2025

Valmistelija

Talouspäällikkö

Valtiovarainministeriö pyytää Lieksan kaupungilta lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen omaisuusjärjestelyistä kunnalle aiheutuvien välittömien kustannusten määrittämisestä.

Tausta

Perustuslakivaliokunnan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusta koskevissa lausunnoissa on edellytetty, että kunnan omaisuuteen liittyviin omaisuusjärjestelyihin kytketään kunnan itsehallinnon turvaava kompensaatiosäätely (PeVL 17/2021 vp).

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantuloa annettun lain (616/2021, jäljempänä voimaantulolaki) 4 luvussa säädetään omaisuusjärjestelyistä.

Voimaantuloain 43 §:ssä säädetään korvauksesta uudistuksen omaisuusjärjestelyistä kunnalle aiheutuvista kustannuksista. Pykälän 1 momentin mukaan kunnalla on oikeus saada hakemuksen perusteella valtiolta korvaus voimaantuloain 4 luvussa säädettyjen, kunnan omaisuuteen kohdistuvien järjestelyjen perusteella kunnalle aiheutuvista välittömistä kustannuksista.

Pykälän 2 momentissa säädetään korvausraja. Kunnalla on oikeus saada korvaus siltä osin, kuin omaisuusjärjestelyistä aiheutuvista välittömistä kustannuksista johtuva kunnallisveroprosentin laskennallinen korotustarve ylittää 0,5 prosenttiyksikköä (korvausraja). Laskennan perusteena ovat viimeisimmät valmistuneet verotus- ja tilinpäätöstiedot. Jos korvausraja ylittyy ja kunnan tuloveroprosentti on korvauksen hakemisvuonna vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti, kunnalla on lisäksi oikeus saada 1 momentissa tarkoitettua korvausta kolme neljäsosaa korvausrajan alittavalta osalta. Sen estämättä, mitä edellä tässä momentissa säädetään, kunnalla on kuitenkin oikeus saada korvausta omaisuusjärjestelyihin liittyvistä välittömistä kustannuksista, vaikka korvausraja ei ylity, jos kunnan mahdollisuus päättää omasta taloudestaan ilmeisesti vaarantuu.

Pykälän 3 momentin mukaan korvauksen perustana olevat välittömät kustannukset lasketaan omaisuusjärjestelyjen kohteena olevasta omaisuudesta uudistuksen voimaantulon jälkeen syntyvien ja todennettavissa olevien kulujen ja tuottojen erotuksena. Korvauksen perustana olevilla kustannuksilla tarkoitetaan kustannuksia, joiden syntymiseen kunta ei ole voinut omilla toimillaan vaikuttaa tai niitä vähentää. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä omaisuusjärjestelyistä aiheutuvien välittömien kustannusten määrittämisestä.

Voimaannpanolain 44 §:n mukaan kunnan on tehtävä 43 §:ssä tarkoitettua korvausta koskeva hakemus valtiovarainministeriölle viimeistään vuoden 2027 loppuun mennessä. Jos hyvinvointialue on käyttänyt 22 §:n 2 momentin mukaista oikeuttaan vuokrasopimuksen pidentämiseen, kunnan on tehtävä hakemus viimeistään vuoden 2028 loppuun mennessä.

Tavoitteet

Asetuksella säädettäisiin voimaannpanolain 43 §:n mukaisesti kunnalle korvattavien välittömien kustannusten määrittämisestä.

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta viimeistään 12.9.2025 klo 16.00.

Lieksan kaupungin lausunto:

Hallinnollisen taakan minimoimiseksi välittöminä kustannuksina tulee hyväksyä ainakin vuokrasopimuksen voimassaoloajalta laskennalliset käyttökustannukset (todellisten toteutuneiden sijaan), jotka määritettäisiin vastaavalla tavalla kuin valtioneuvoston asetuksessa kunnan ja hyvinvointialueen välisen siirtymäkauden vuokrasopimuksen vuokran määräytymisestä vuosina 2023–2026. Toimitiloihin liittyvien käyttökustannusten selvittäminen takautuvasti olisi suuri hallinnollinen taakka.

Kustannuksina tulee hyväksyä kaikki ne kustannukset, joita vuokratuotolla on tarkoitettu katettavaksi, toisin kuin nyt esitetään. Kustannuksiksi tulee hyväksyä siten myös pääomaan liittyvät kustannukset eli ko. kiinteistöön sidotun oman ja vieraan pääoman kustannukset, kiinteistön kulumista kuvaavat poistot, maanvuokran osuus ja kiinteistöön liittynyt tekninen riski. Nämä tulee määrittää vastaavalla tavalla kuin edellä mainitussa ns. vuokra-asetuksessa on määritetty pääomavuokra. Pääomakustannusten laskennallinen määrittäminen on hallinnollisen taakan minimoimiseksi perusteltua.

Korvauksen perusteena olevat kulut (erityisesti luonnoksen 3 §)

Lieksan kaupungin näkemyksen mukaan yhtiöittämisvelvoitteesta aiheutuvat kulut tulee hyväksyä välittömiksi korvattaviksi kustannuksiksi toisin kuin perustelumuistiossa esitetään. Perustelumuistion mukaan esimerkiksi hallintokulut, jotka liittyvät yhtiöittämiseen ja markkinaehtoisen hinnan selvittämiseen, eivät johdu välittömästi voimaannpanolain 4 luvun sääntelystä vaan EU:n valtioneuvoston asetuksista ja kuntalain 15 luvun säännöksistä. Mikäli toiminta olisi jäänyt kuntien omaksi toiminnaksi, niin yhtiöittämisjärjestelyjä ei olisi tarvinnut tehdä. Siten kustannusten voidaan katsoa myös olevan uudistuksesta ja omaisuusjärjestelyistä johtuvia välittömiä kustannuksia.

Muut huomionne asetusluonnoksesta

Voimaannpanolain 43.2 § mukaan laskennan perusteena ovat viimeisimmät valmistuneet verotus- ja tilinpäätöstiedot. Asetuksessa tulee täsmentää, miltä osin laskennan perusteina käytetään viimeisimpiä valmistuneita verotustietoja ja miltä osin tilinpäätöstietoja, sekä minkä vuoden tietoja laskennassa kussakin tilanteessa käytetään. Asetuksessa on syytä esittää myös korvausrajan laskentakaava ja se, mitä tietoja tilintarkastajan lausunnossa edellytetään otettavan huomioon.

Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen omaisuusjärjestelyistä kunnalle aiheutuvien välittömien kustannusten määrittämisestä.
Päätös	Kaupunginhallitus päätti antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen omaisuusjärjestelyistä kunnalle aiheutuvien välittömien kustannusten määrittämisestä.
Lisätietoja	Talouspäällikkö Pasi Lamminluoto, p. 040 1044 020, sähköposti pasi.lamminluoto(at)lieksa.fi